

PEG S DĚTSKÝM ÚSMĚVEM

VÍM, JAK SE STARAT O VÝŽIVOVOU SONDU

ŽIVOT S VÝŽIVOVOU SONDOU

Lékař zavedl Vašemu dítěti výživovou sondu, protože to vyžadoval aktuální zdravotní stav nebo léčba. Chápeme, že se ocitáte v nové situaci a můžete mít obavy z toho, co Vás čeká. Možná si nejste jistí, zda si s ošetřováním PEG poradíte doma. Tento rádce Vám poskytne oporu při péči a podávání výživy do PEG sondy.

S výživovou sondou se brzy naučíte rutinně zacházet. Nemusíte se bát, protože ani aplikace výživy, ani běžná péče o sondu nebolí. Časem zjistíte, že PEG může být pro Vaše okolí nenápadný a nemusí znamenat ani velké omezení běžných aktivit.

Podporu a rady najdete nejen v tomto průvodci, ale také u svého lékaře, nutričního terapeuta a na kontaktech uvedených v této brožuře.

Nejste v tom sami! Pomůžeme Vám.

Tým Nutricia

MOJE DŮLEŽITÉ INFORMACE A KONTAKTY

Zapíše zdravotník

Daum zavedení sondy: .....

Sonda: PEG PEG / J PEJ Jiná: .....

Předepsaný produkt enterální výživy:	Metoda podání:	Počet dávek a velikost dávky výživy:	Poznámka zdravotníka:
.....	☐ stříkačkou	Celodenní dávka: ..... ml	
.....	☐ pumpou	Rozvržení: ..... x ..... ml	
.....	☐ gravitačním setem	Rychlost průtoku (pumpa, set): ..... ml/h	

Pitný režim:

Aplikujte celkem ..... ml vody / den navíc k enterální výživě

Kdy a v jakých dávkách? .....

Kontakty:

Kontakt na infolinku Nutricia: **800 110 001**

Kontakt na lékaře/sestru:

VÝŽIVOVÉ SONDY

Některá onemocnění či úrazy neumožňují přijímat dostatečné množství potravy ústy. Pro zajištění denní dávky živin a energie může lékař doporučit zavedení výživové sondy, která umožňuje aplikovat jak výživu, tak tekutiny a léky.

JAKOU VÝŽIVOVOU SONDU MÁ DÍTĚ ZAVEDENOU?

Volba výživové sondy a způsob jejího zavedení je na rozhodnutí lékaře, který individuálně posoudí stav pacienta a všechny souvislosti.

Nasogastrická sonda

Tenká sonda zavedená přes nos až do žaludku. Obvykle je určena pro krátkodobé podávání výživy (několik týdnů).

PEG

(Perkutánní Endoskopická Gastrostomie)

Sonda zavedená do žaludku přímo přes břišní stěnu. Obvykle určena pro dlouhodobé podávání výživy.

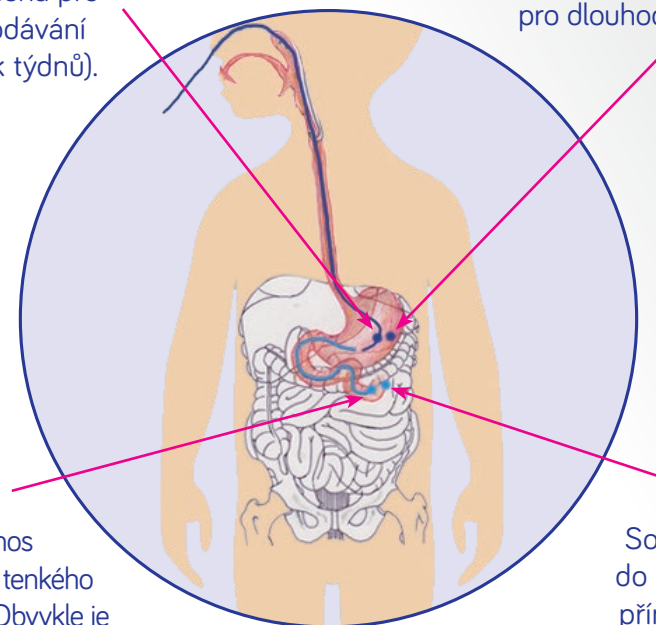
Nasojejunální sonda

Tenká sonda zavedená přes nos a žaludek až do tenkého střeva (jejuna). Obvykle je určena pro krátkodobé podávání výživy (několik týdnů).

PEJ

(Perkutánní Endoskopická Jejunostomie)

Sonda zavedená do střeva (jejuna) přímo přes břišní stěnu. Obvykle určena pro dlouhodobé podávání výživy.

Jiné typy gastrostomií:

Výživový knoflík (feeding button), nebo sonda s vnitřním balonkem (G-tube)

Sondy, které lze zavést až 6-8 týdnů po zavedení PEG. Pro jejich zavedení je třeba endoskopické vyšetření, při výměně už ne. Pokud endoskopické zavedení není možné, sonda se zavádí chirurgicky. Na doporučení lékaře se zavádí určitým skupinám pacientů (např. děti, aktivní pacienti).

PEG/J event. PEG-J - je střešní sonda, která se protáhne přes již zavedený PEG.

VÝŽIVA A PITNÝ REŽIM

Výživa je důležitá!
Přístupujte k ní odpovědně.

PROČ JE VÝŽIVA DŮLEŽITÁ PRO TĚLO I DUCHA?

Správná výživa hraje důležitou roli při léčbě jakéhokoli onemocnění. Je známo, že neadekvátní výživa může zhoršit nejen tělesný, ale i psychický stav. Pokud nelze potřebný příjem zajistit běžnou stravou, je lékařem předepsána speciální tekutá výživa do výživové sondy (dále jen sondová výživa), která tělu dodá potřebnou energii a živiny.

JAKÁ VÝŽIVA PATŘÍ DO SONDY PEG?

Výběr vhodné sondové výživy provádí výhradně lékař. Ten určí produkt, který obsahuje správný poměr živin, energie a dalších důležitých složek (např. vlákniny). Zároveň je tento produkt vhodný pro aplikaci do sondy (snadno se aplikuje, neucpává sondu a je hygienicky bezpečný).

PRODUKTY SONDOVÉ VÝŽIVY PRO DĚTI

SONDOVÁ VÝŽIVA NENÍ „UMĚLÁ VÝŽIVA“

Produkty sondové výživy pocházejí z běžných surovin jako je mléko, sója nebo hrách. Obsahují hodnotné zdroje tuků a bílkovin, potřebné vitamíny, minerální látky a popř. vlákninu. Výběr vhodné sondové výživy určuje lékař.

NUTRICIA
**Nutrini
Multi Fibre**

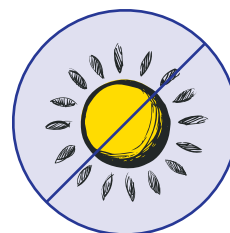
- **Nutričně kompletní tekutá výživa s vlákninou**
- Pro děti ve věku 1-6 let nebo vážící 8–20 kg
- Potravina pro zvláštní výživu - potravina pro zvláštní lékařské účely pro řízenou dietní výživu při podvýživě související s nemocí

PRODUKTY SONDOVÉ VÝŽIVY PRO DĚTI

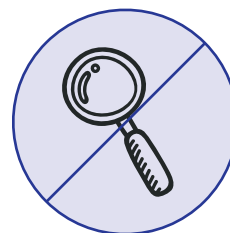
JAK A KDE SKLADOVAT SONDOVOU VÝŽIVU?

- **Nutričně kompletní tekutá výživa bez vlákniny**
- Pro děti ve věku 1-6 let nebo vážící 8–20 kg
- Potravina pro zvláštní výživu – potravina pro zvláštní lékařské účely pro řízenou dietní výživu při podvýživě související s nemocí

Neotevřené produkty **skladujte na chladném, čistém a suchém místě, mimo mráz, přímé slunce a zdroj tepla** (neskladujte např. blízko topení nebo v prosklené lodži).

Všímejte si **expirace, vzhledu výživy a případného porušení obalu výrobku**. Produkty s prošlou dobou trvanlivosti, poškozeným obalem nebo netypickým vzhledem (např. sraženina) zlikvidujte a v žádném případě je nepoužívejte.

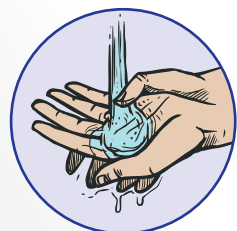
- **Nutričně kompletní tekutá výživa s extenzivně hydrolyzovanou bílkovinou** na bázi syrovátky
- Pro děti ve věku 1-6 let nebo vážící 8–20 kg
- Neobsahuje vlákninu
- Potravina pro zvláštní výživu - potravina pro zvláštní lékařské účely pro řízenou dietní výživu při podvýživě související s nemocí, především u nemocných s těžce porušenou trávicí a vstřebávací funkcí zažívacího ústrojí

PODÁVÁME VÝŽIVU DO SONDY

NEJDŮLEŽITĚJŠÍ PRAVIDLA

Nezávisle na metodě podávání **proved'te před každou aplikací výživy tyto úkony:**

Umyjte si ruce

Před podáváním výživy si vždy umyjte ruce pomocí teplé vody a mýdla. Utřete se do čistého ručníku.

Připravte si veškeré pomůcky předem

Pomůcky závisí na metodě podání výživy (viz dále – bolusové podání, podání pumpou, podání gravitačním setem).

Polohujte do sedu/polosedu

Při podáváním výživy a alespoň půl hodiny poté je potřeba setrvat vsedě, nebo polosedě (neležet na rovině bez zvednutí hlavy).

Zkontrolujte a protřepejte výživu

Zkontrolujte, zda je balení Vaší výživy neporušené a výživa nepřesáhla datum minimální trvanlivosti. Před aplikací balení s výživou důkladně protřepejte.

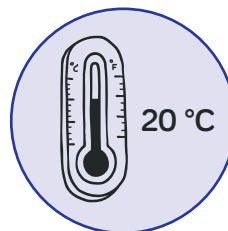
Zkontrolujte stav a pozici PEG

Všimněte si známek poškození sondy (trhliny, praskliny, prosakování, opotřebení konektorů) a případně je konzultujte s lékařem.

Propláchněte sondu

Před i po aplikaci výživy propláchněte sondu vodou. Použijte 20 ml vody na každý proplach.

Podávejte výživu při pokojové teplotě

Sondová výživa má mít v době aplikace pokojovou teplotu (cca 20–30 °C). Studená výživa může způsobit zažívací potíže. Výživu neohříváme pomocí zdrojů tepla. Pokud otevřenou výživu uskladňujete v chladničce, nechejte ji před aplikací alespoň 30 minut při pokojové teplotě.

Podávejte výživu pomalu

Nespěchejte. Aplikujte výživu pozvolna a postupně. Předejdete tím možným komplikacím (např. průjmům, nevolnostem).

PAMATUJTE SI!!!

Otevřené balení sondové výživy je nutno spotřebovat do 24 hodin.

Stříkačky, adaptéry a aplikační sety jsou doporučeny výrobcem k podání výživy 1 osobě po dobu 24 h. Tento aplikační materiál Vám může předepsat lékař.

JAK APLIKOVAT BOLUS STŘÍKAČKOU?

Podávání do žaludku

1 Nejprve si umyjte ruce, přichystejte si všechny pomůcky a dodržte všechna pravidla uvedená v kapitole „Nejdůležitější pravidla“ na str. 10-11. Je vhodné mít k dispozici 2 stříkačky. **Jednu stříkačku použijte na proplach a druhou na podávání výživy.**

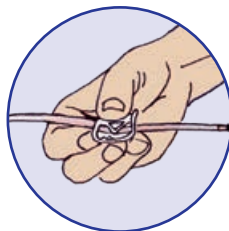
2 **Proveďte proplach sondy:**

Natáhněte do stříkačky proplachovou vodu, odšroubujte čepičku na sondě a našroubujte na sondu stříkačku.

Povolte tlačku na hadičce sondy a aplikujte proplachovou vodu do sondy.

Uzavřete tlačku na hadičce sondy a odšroubujte prázdnou stříkačku.

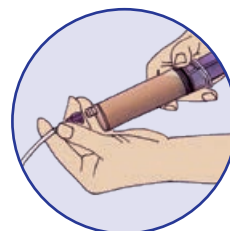
3 **Natáhněte výživu do stříkačky**

Výživu můžete z vaku přelít do čisté skleničky a ze skleničky natáhnout do stříkačky. Anebo na vak s výživou našroubovat Bolusový adaptér na stříkačku a výživu do stříkačky natáhnout přímo z vaku.

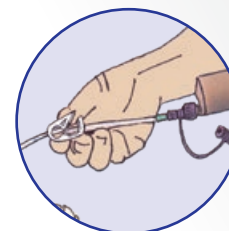

4

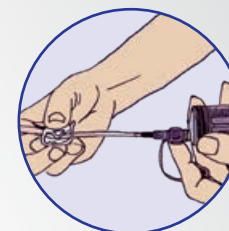
Aplikujte výživu do sondy:

Stříkačku s výživou našroubujte na sondu.

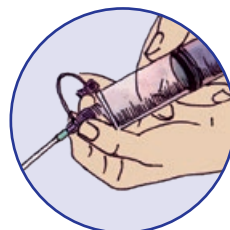
Povolte tlačku na hadičce sondy a pomalu aplikujte výživu do sondy.

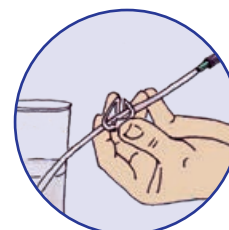
Uzavřete tlačku na hadičce sondy, odšroubujte prázdnou stříkačku. Opakujte postup, dokud nedosáhnete cílové dávky.

5

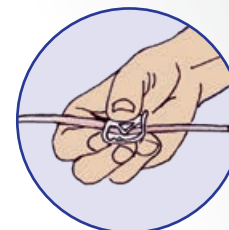
Proveďte znovu proplach sondy:

Natáhněte do stříkačky proplachovou vodu a našroubujte stříkačku na sondu.

Povolte tlačku na hadičce sondy a aplikujte proplachovou vodu do sondy.

Uzavřete tlačku na hadičce sondy a odšroubujte prázdnou stříkačku. Našroubujte čepičku na sondu.

!

Stříkačky vypláchněte teplou vodou a nechte oschnout.

PODÁVÁME VÝŽIVU PUMPOU

Podávání do žaludku nebo jejunu (tenkého střeva)

Výživa pumpou se zpravidla ordinuje pacientům, kteří potřebují dávkovat výživu do střeva, anebo je u nich nutné dávkovat výživu pomalu a v delších časových intervalech. Velikost dávek, průběh dávek v čase a rychlost průtoku výživy určí lékař.

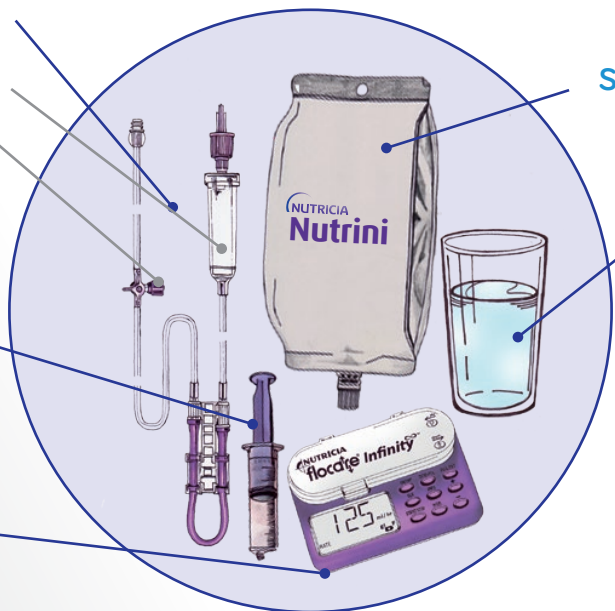
JAKÉ POTŘEBUJETE POMŮCKY?

Set pro pumpu

Kapací komůrka
Medikační port

Fialovou
stříkačku
D-3NTERAL™
SINGLE USE
SYRINGE
ENFIT®

Enterální
pumpu

Sondovou výživu

Nádobu/
skleničku
s vodou na
proplach
sondy

Stojan/držák,
ev. vyvýšené
místo
k zavěšení
výživy.*

TIP!

*V domácích podmínkách lze výživu pověsit např. na háček nebo ramínko.

Váš lékař Vás vybaví dostatečným množstvím výživy i aplikačního materiálu.

JAK APLIKOVAT VÝŽIVU PUMPOU

Pozor! Před použitím pumpy si pozorně přečtěte příložený návod na použití

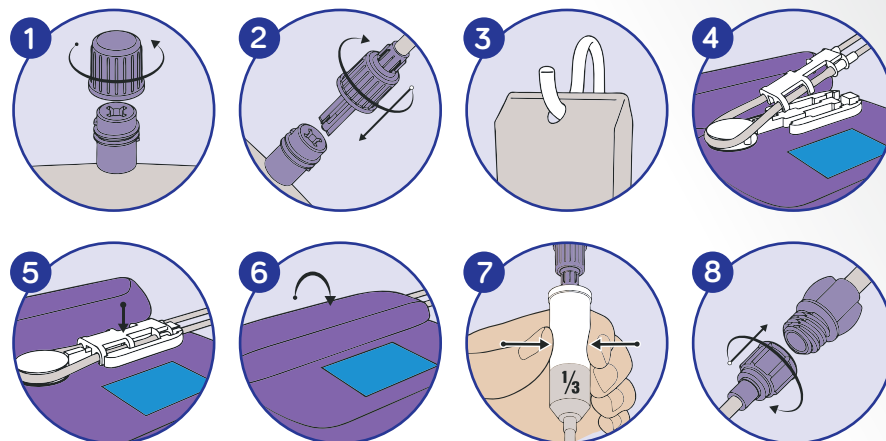
1

Nejprve si umyjte ruce, přichystejte si všechny pomůcky a dodržte všechna pravidla uvedená v kapitole „Nejdůležitější pravidla“ na str. 10–11.

2

Vložte set do pumpy a připojte jej na výživu

(příklad vkládání setu do pumpy FLOCARE® INFINITY™ ENTERAL FEEDING PUMP):

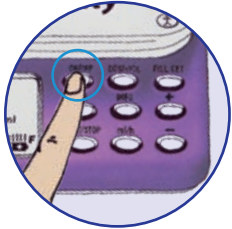

- 1) Vybalte set z obalu, odšroubujte víčko z balení výživy
- 2) Křížový konektor setu vsuňte hluboko do hrdla balení sondové výživy, poté upevněte otočným uzávěrem
- 3) Balení s výživou zavěste na stojan nebo vložte do držáku
- 4–6) Otevřete opatrně dvířka pumpy a založte do pumpy kazetu setu, dvířka pumpy opět zavřete
- 7) Pokud máte set s kapací komůrkou, stiskem ji naplňte cca do 1/3 výživou
- 8) Připojte výživový set k sondě pomocí závitů

3

Zapněte pumpu, proved'te nastavení dávky
(příklad nastavení pumpy FLOCARE® INFINITY™ ENTERAL FEEDING PUMP):

Zapnutí a nastavení rychlosti průtoku výživy

Zapněte pumpu tlačítkem **ON/OFF** až pípe. Chvilí počkejte.

Stiskněte **CLR** (vymažou se předchozí nastavené hodnoty).

Stiskem tlačítek **+/-** nastavte rychlost průtoku (ml/h).

Nastavení celkové dávky

a) Nastavení požadovaného množství výživy

(např. chceme, aby pumpa aplikovala celkem 500 ml výživy a pak se zastavila).

Stiskněte **DOSE=VOL**.

Stiskem tlačítek **+/-** nastavte požadovanou celkovou dávku (ml).

b) Nastavení nepřetržitého podávání

(např. chceme, aby pumpa nepřetržitě aplikovala výživu nastavenou rychlostí po celou noc).

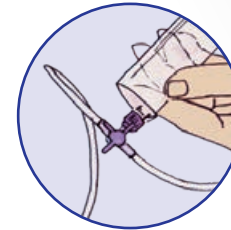
Stiskněte **DOSE=VOL**.

Stiskněte **CLR**, na displeji se zobrazí text „CONT“ (z angl. Continuous = Nepřetržitě).

4

Propláchněte sondu vodou

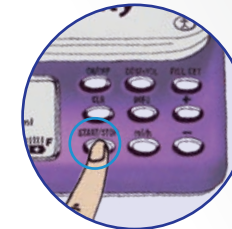
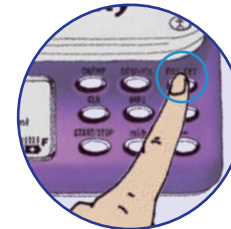

Uvolněte tlačku na hadičce sondy, aplikujte cca 20 ml proplachové vody do medikačního portu setu* (případně přímo do sondy) pomocí stříkačky D-3NTERAL™ SINGLE USE SYRINGE ENFIT®.

5

Spust'te podávání výživy pumpou

Stiskněte **FILL SET** a počkejte (pumpa naplní set výživou a sama se zastaví).

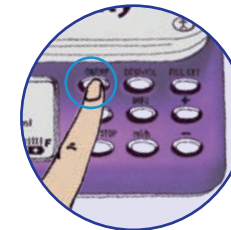

Poté stiskněte **START/STOP** (pumpa začne dávkovat výživu dle vašeho nastavení).

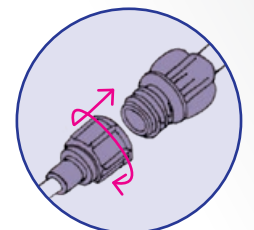
Ukončení živení a odpojení setu

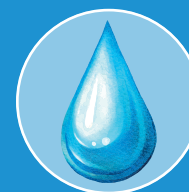
Stiskněte **START/STOP** (pumpa přestane dávkovat).

Stiskněte **ON/OFF** (pumpa se vypne).

Uzavřete tlačku na hadičce sondy, odšroubujte set a našroubujte na koncovku sondy čepičku.

DŮLEŽITÉ!!!

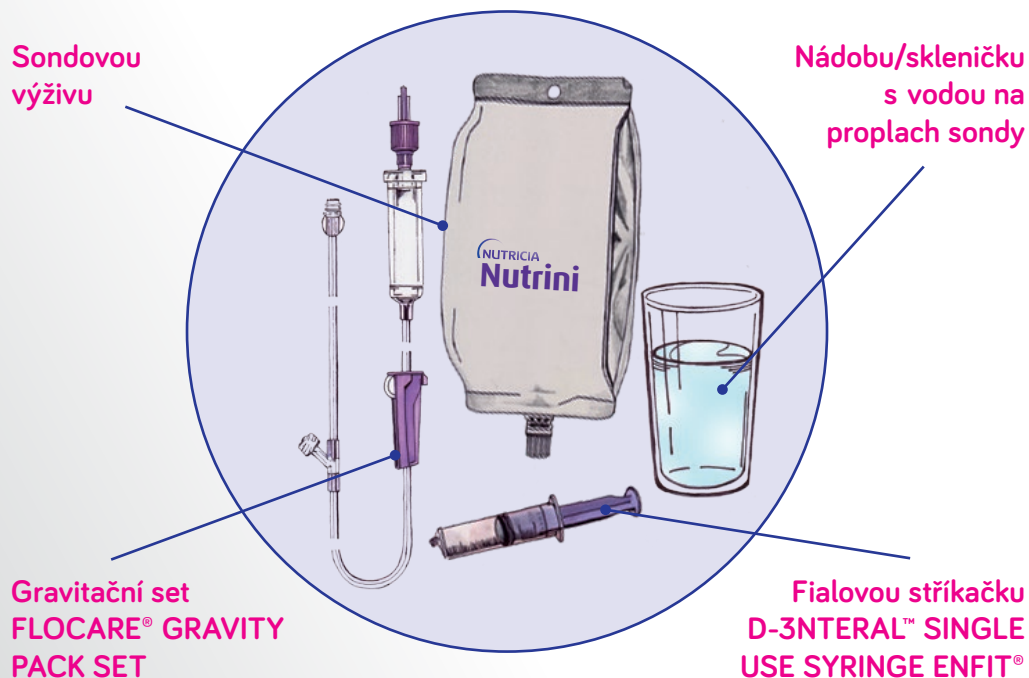
Proplachujte sondu vodou alespoň 1x za 8 h (lépe 1x za 4h, nebo i častěji).

PODÁVÁME VÝŽIVU GRAVITAČNÍM SETEM

Podávání do žaludku nebo jejunu (tenkého střeva)

Živení pomocí gravitačního setu je jednoduchým způsobem podávání enterální výživy, který funguje na principu samospádu. Velikost dávky, rychlost podávání a rozložení dávky v čase určí lékař.

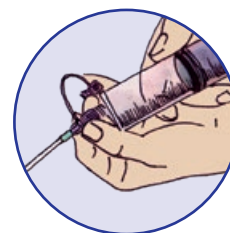
JAKÉ POTŘEBUJETE POMŮCKY?

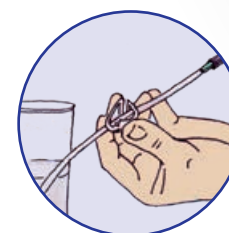
JAK APLIKOVAT VÝŽIVU GRAVITAČNÍM SETEM?

1 Nejprve si umyjte ruce, přichystejte si všechny pomůcky a dodržte všechna pravidla uvedená v kapitole „Nejdůležitější pravidla“ na str. 10-11.

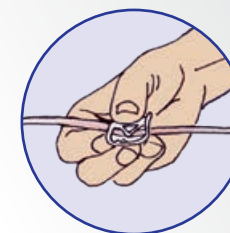
2 Proved'te proplach sondy

Natáhněte do stříkačky proplachovou vodu, odšroubujte čepičku na sondě a našroubujte na sondu stříkačku.

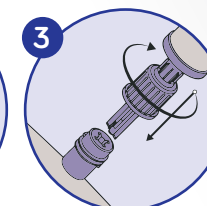
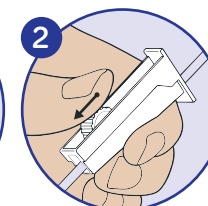
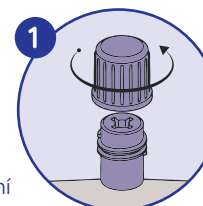
Povolte tlačku na hadičce sondy a aplikujte proplachovou vodu do sondy.

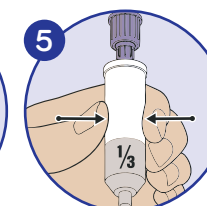
Uzavřete tlačku na hadičce sondy a odšroubujte prázdnou stříkačku.

3 Připojte výživu na set

- 1) Vybalte set z obalu, odšroubujte víčko z balení výživy.
- 2) Sjeďte kolečkem regulátoru do spodní polohy (utaženo).

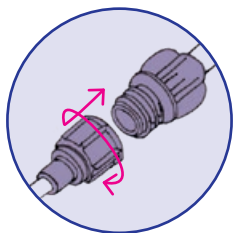

- 3) Křížový konektor setu vsuňte hluboko do hrdla balení sondové výživy, poté upevněte otočným uzávěrem.
- 4) Balení s výživou zavěste na stojan/držák/háček (musí být ve vyšší úrovni než sonda).
- 5) Stiskem naplňte kapací komůrku výživou cca do 1/3.

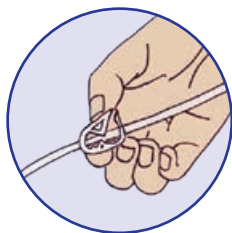

4

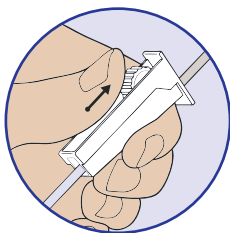
Připojte set na sondu a zahajte podávání výživy

Připojte výživový set k sondě pomocí závitů.

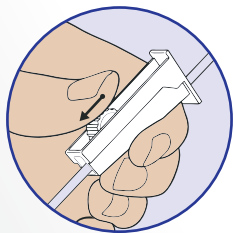
Uvolněte tlačku na hadičce sondy.

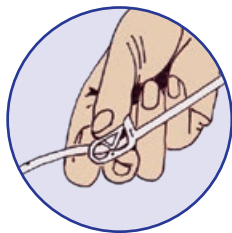
Nastavte požadovanou rychlost průtoku výživy pomocí kolečka regulátoru na setu (20 kapek = 1 ml). Tím zahájíte živení.

5

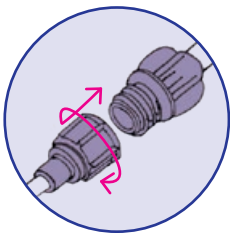
Odpojte výživový set

Po dokapání dávky výživy sjeďte kolečkem regulátoru na setu do spodní polohy (utaženo).

Uzavřete tlačku na hadičce sondy.

Odpojte výživový set od sondy, uzavřete závit na setu pomocí krytky.

6

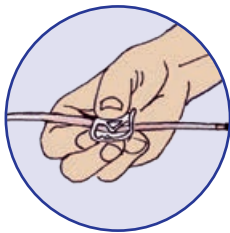
Proveďte znovu proplach sondy

Natáhněte do stříkačky proplachovou vodu a našroubujte na sondu stříkačku.

Povolte tlačku na hadičce sondy a aplikujte proplachovou vodu do sondy.

Uzavřete tlačku na hadičce sondy a odšroubujte prázdnou stříkačku. Našroubujte na sondu čepičku.

JAK APLIKOVAT LÉKY DO SONDY?

Podávání léků vždy konzultujte se svým lékařem. Upřednostňujte léky v tekuté formě (kapky, sirupy). Léky dostupné ve formě tablet používejte pouze po konzultaci s lékařem. Pečlivě je rozdrťte na jemný prášek, např. v třecí misce s tloučkem.

POZOR! VĚNUJTE ČAS ROZDRČENÍ LÉKU NA JEMNÝ PRÁŠEK. PŘEDCHÁZÍTE TAK RIZIKU UCPÁNÍ SONDY! PRÁŠEK Z ROZDRČENÝCH TABLET (PŘÍP. VYSYPANÝ Z KAPSLÍ) ROZPUŠŤTE V MALÉM MNOŽSTVÍ VLAŽNÉ PŘEVAŘENÉ VODY.

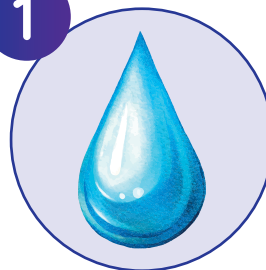
Pokud se nedaří lék zcela rozpustit, konzultujte případnou úpravu dávkování nebo potřebnou změnu lékové formy s lékařem.

Léky se podávají do žaludku. Pokud má vaše dítě jejunální sondu, konzultujte vhodnou formu léku se svým lékařem.

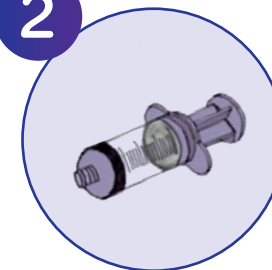
POSTUP PODÁVÁNÍ LÉKU DO SONDY:

1

Propláchněte sondu 20 ml vody.

2

Nasajte směs léku s vodou do stříkačky a aplikujte do sondy.

3

Propláchněte sondu 20 ml vody.

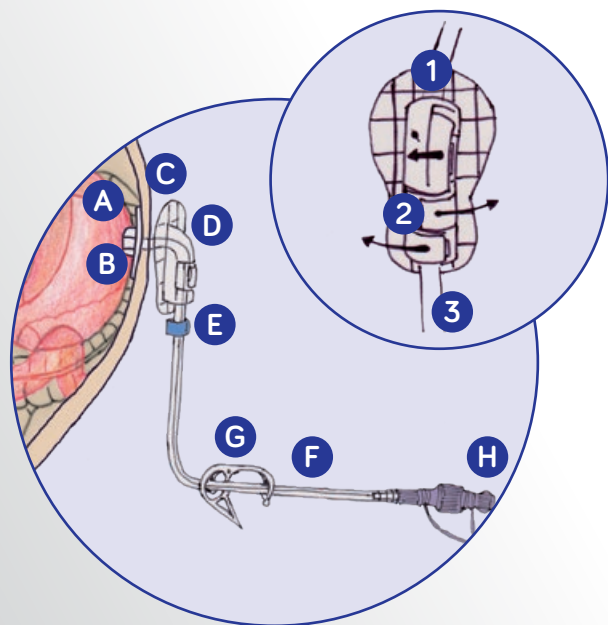
JAK PEČOVAT O PEG?

Po dobu pobytu dítěte v nemocnici je péče o PEG záležitostí ošetřujícího personálu. Po propuštění z nemocnice se péče o PEG stane součástí každodenního života. Je dobré se naučit starat o PEG již v nemocnici. Pod dohledem zkušeného personálu se vše potřebné rychle naučíte.

ČÁSTI PEG

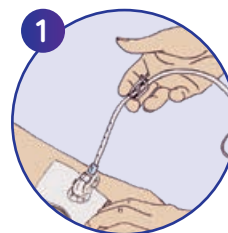
(příklad sondy – Flocare® PEG)

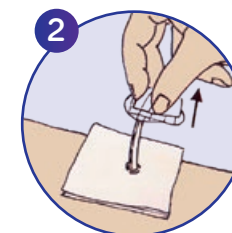
- A** Žaludek
  - B** Vnitřní disk
  - C** Břišní stěna
  - D** Zevní disk
  - E** Fixační svorka
  - F** Hadička sondy PEG
  - G** Tlačka
  - H** Koncovka sondy pro podání výživy
-
- 1** Zevní disk
  - 2** Úchyty disku
  - 3** Hadička sondy

PÉČE O PEG PRVNÍCH 10 DNÍ PO ZAVEDENÍ

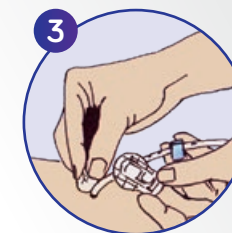
Místo vpichu je rizikové z hlediska infekce. Dodržujte pravidla hygieny a udržujte ránu čistou a suchou. Před ošetřováním PEG si vždy důkladně umyjte ruce. Místo vpichu budete mít překryté sterilním krytím. Lékař může doporučit zahájit pravidelné otáčení (rotaci) PEG přibližně od 7. dne po zavedení. Zdravotnický personál Vás informuje o tom, jak doma provádět rotaci a měnit krytí. (Příklad manipulace s Flocare® PEG)

Pečlivě si umyjte ruce. Šetrným tahem za sondu zjistíte, zda se nepovytahuje z místa vpichu.

Pokud potřebujete posunout silikonový disk, aby vám nebránil při ošetřování místa vpichu, uvolněte fixační svorku, uvolněte hadičku sondy z úchytů disku a za stálého mírného tahu posuňte opatrně disk od břišní stěny.

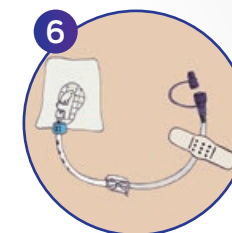
Zkontrolujte, očistěte a vydezinfikujte místo vpichu, přiléhající část hadičky sondy a obě strany silikonového disku. Překryjte ránu sterilním čtvercem.

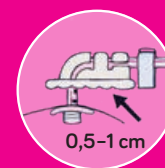
Pokud máte silikonový disk posunutý od břišní stěny, tak necháme cca 0,5 až 1 cm prostor mezi vnějším fixátorem a kůží. Při posouvání disku udržujte stálý mírný tah za hadičku sondy.

Upevněte hadičku sondy do úchytů disku a upevněte fixační svorku.

Volný konec sondy můžete ke kůži fixovat náplastí.

JAK MOC MÁ BÝT UTAŽEN VNĚJŠÍ DISK?

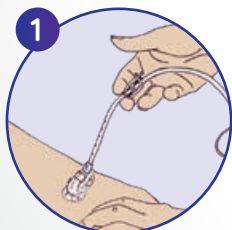
Mezi kůží a diskem nemá být velká vůle – disk má měkce přiléhat k břišní stěně s vůlí 0,5-1 cm.

PÉČE O PEG

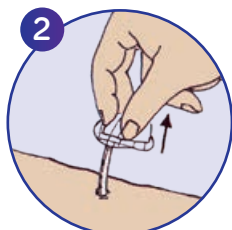
OD 10. DNE OD ZAVEDENÍ

Místo zavedení PEG by mělo být zhojeno. PEG už nebude potřeba dezinfikovat ani podkládat sterilním čtvercem. PEG však denně kontrolujte a udržujte v čistotě. Při objevení jakékoliv změny v místě zavedení sondy (zarudnutí, otok, hnis atd.), konzultujte situaci s lékařem. Z důvodu prevence zarůstání vnitřní části PEG do žaludeční sliznice **je důležité pravidelně provádět zanořování a rotaci PEG** (nejlépe denně, minimálně však 1x za 3 dny).

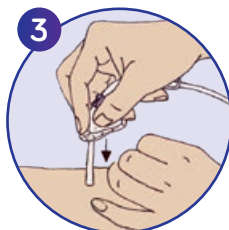
ZANOŘOVÁNÍ A ROTACE PEG:

1 Pečlivě si umyjte ruce. Šetrným tahem za sondu zjistíte, zda se nepovytlahuje z místa vpichu.

2 Uvolněte fixační svorku, uvolněte hadičku sondy z úchytu disku a za stálého mírného tahu posuňte opatrně disk od břišní stěny.

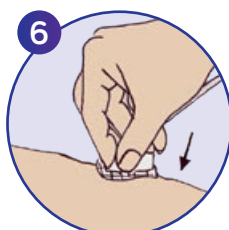
3 Zanořte hadičku PEG alespoň o 1–2 cm do břišní stěny.

4 Otočte hadičkou PEG alespoň o 360°.

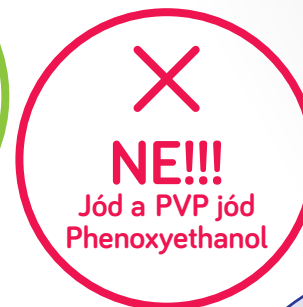
5 Vytáhněte hadičku PEG zpět na původní místo pomocí mírného tahu. Očistěte hadičku.

6 Za stálého mírného tahu za hadičku sondy posuňte silikonový disk zpět tak, aby měkce dosedl ke kůži a upevněte jej.

Pozn.: U sondy PEG/J se neprovádí rotace, ale pouze zanořování. U PEJ se zanoření ani rotace neprovádí. U výživového knoflíku se provádí pootočení po každém podání výživy.

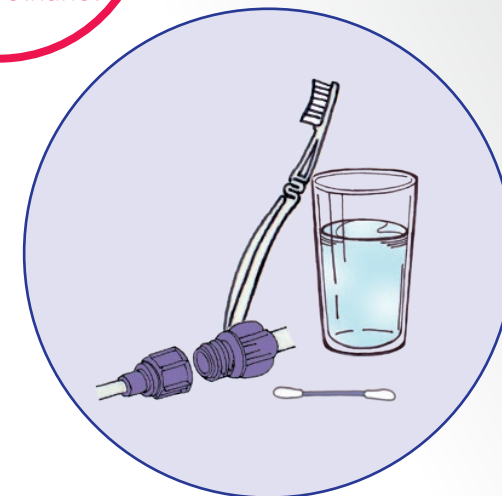
ČÍM MOHU DEZINFIKOVAT MÍSTO VPICHU A ZEVNÍ DESTIČKU?

Některé druhy dezinfekčních látek nesmí být k dezinfekci sondy použity, protože mohou negativně ovlivňovat vlastnosti sondy.

HYGIENA KONCOVEK SONDY

Nezapomínejte na každodenní očistu koncovek a součástek PEG. K čištění obvykle postačí čistá voda a zubní kartáček, ev. vatová tyčinka.

NEZAPOMÍNEJME NA PÉČI O ÚSTNÍ DUTINU

I když dítě nepřijímá stravu ústy, nezapomínejte na každodenní čištění zubů a péči o ústní dutinu. Tím udržíte zuby a dásně dítěte čisté, odstraníte bakterie a zubní plak.

CO DĚLAT PŘI KOMPLIKACÍCH?

Problém	Možné příčiny	Řešení
Ucpaný/neprůchodný PEG	Uzavřená tlačka na sondě nebo setu.	Uvolněte tlačku na sondě nebo setu.
	Zalomená sonda, ev. hadička setu.	Proveďte kontrolu polohy sondy, setu.
	Nedostatečně rozdrcené léky, sražená výživa, nevhodná výživa do sondy (např. mixovaná strava).	<p>Pokud je hadička ucpaná, postupujte v tomto pořadí:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Promasírujte hadičku sondy mezi prsty. 2 Aplikujte do sondy vlažnou vodu – nasávejte a vytlačujte pomocí stříkačky. 3 Aplikujte jedlou sodu / pankreolan. <p>Pokud postup nepomohl, kontaktujte lékaře.</p>

POZOR! Nikdy nevsouvejte do PEG žádné předměty!!!

Prevenčí ucpání PEG je používání předepsané klinické výživy, pečlivé rozdrcení a rozpuštění léků před aplikací a časté proplachování PEG. Při uvolňování ucpané sondy je vhodné použít menší stříkačku.

Problém	Možné příčiny	Řešení
Prosakování výživy a žaludečních šťáv	Nedostatečné zajištění zevní destičky, uvolnění sondy.	Očistěte břišní stěnu od znečištění, případně vydezinfikujte okolí místa zavedení sondy. Mírně dotáhněte silikonovou destičku na sondě tak, aby správně dosedla na břišní stěnu. Těsně za silikonovou destičku upevněte fixační svorku. Pokud tento postup nepomáhá, kontaktujte lékaře.

Problém	Možné příčiny	Řešení
Prasknutí hadičky nebo konektorů na PEG	<p>Nešetrná manipulace.</p> <p>PEG je zaveden delší dobu, než je doporučeno.</p>	<p>Drobnou prasklinku dočasně přelepte (náplastí, lepicí páskou atp.) a kontaktujte lékaře/ specializované pracoviště.</p> <p>Při objevení větších prasklin kontaktujte lékaře.</p> <p>PEG konektor lze objednat v lékárně nový a vyměnit.</p>

Prevenčí prasknutí hadičky PEG je střídání místa uzavírání tlačky. Doporučujeme pravidelně posouvat tlačku na vnější polovině hadičky sondy.

Problém	Možné příčiny	Řešení
Zabarvení hadičky sondy PEG	Používání čaje k proplachům, nebo aplikace nevhodných tekutin (džusy, cola atd.).	K zajištění pitného režimu a k proplachům používejte pouze čistou vodu.
Průjem, zvracení, navrácení obsahu žaludku do úst	<p>Příliš rychlé podávání výživy.</p> <p>Nesprávná teplota výživy.</p> <p>Velký objem výživy najednou.</p> <p>Nedostatečné polohování pacienta.</p>	<p>Zpomalte, ev. přerušte podávání výživy a odložte jej na pozdější dobu.</p> <p>Snižte dávku, nebo ji rozložte do delšího časového úseku.</p> <p>Podávejte výživu o pokojové teplotě.</p> <p>Polohujte pacienta do sedu/ polosedu při podávání výživy a alespoň 30 minut poté.</p>
	<p>Užívání léků.</p> <p>Infekční onemocnění gastrointestinálního traktu.</p> <p>Poruchy střevní mikroflóry.</p> <p>Nesnášenlivost výživy.</p> <p>Zácpa.</p>	Kontaktujte lékaře.
Zácpa	<p>Nedostatečný přísun tekutin.</p> <p>Nedostatečný příjem vlákniny.</p> <p>Nedostatek pohybu.</p> <p>Účinek podávaných léků.</p>	<p>Přidejte tekutiny.</p> <p>Kontaktujte lékaře.</p>

Problém	Možné příčiny	Řešení
Vdechnutí výživy nebo žaludečních šťáv (aspirace)	Nesprávné polohování pacienta při podávání výživy. Příliš rychlé podávání výživy. Velký objem výživy najednou.	Kontaktujte lékaře. Provádějte polohování do sedu/polosedu. Dodržujte doporučenou rychlost podávání a množství výživy.
Zarudlá, oteklá kůže v okolí PEG	Mechanické podráždění. Alergie na dezinfekci. Infekce.	Kontaktujte lékaře.
Vytažení hadičky PEG z břišní dutiny	Neopatrná manipulace s PEG. Prasknutí vnitřního balonku (u sondy s vnitřním balonkem)	Co nejrychleji vložte do dutiny náhradní hadičku (např. vytaženou hadičku PEG, příp. jinou čistou hadičku) a zafixujte ke kůži pomocí náplasti. Cílem je zabránit zatažení vstupu do žaludku. Kontaktujte pracoviště, které PEG zavádělo.
Výskyt krve nebo drobných krvácejících ložisek v místě vpichu	Mechanické podráždění Podráždění žaludečními šťávami	Kontaktujte lékaře.
Chybějící koncovky nebo součástky na PEG	Ztráta nebo opotřebení Neopatrná manipulace	Kontaktujte ambulanci nebo lékaře. Případně se obraťte na zákaznickou linku výrobce/distributora daného PEG.

ČASTO KLADENÉ OTÁZKY

„Může dítě přijímat stravu také ústy, i když má zavedený PEG?“

Zavedení PEG nemusí zákonitě znamenat, že pacient nemůže přijímat stravu či tekutiny ústy. Poradte se s lékařem, zda vzhledem ke zdravotnímu stavu dítěte a průběhu léčby je vhodné přijímat stravu ústy, případně jak kombinovat oba typy výživy. Pokud však PEG k živění dítěte nepoužíváte, je nutné jej denně proplachovat, ošetřovat i otáčet.

„Pokud bude podávání výživy sondou dlouhodobé, zaručí mi stejné výhody jako potrava přijímaná ústy?“

Ano. Enterální výživa do sondy představuje plnohodnotnou náhradu přirozené stravy. Díky tomu, že má vyvážené složení a obsahuje všechny živiny a látky, které člověk denně potřebuje, může být jediným zdrojem potravy.

„Může se dítě sprchovat, koupat nebo plavat, když má výživovou sondu?“

Poradte se s lékařem. Po zahojení místa zavedení sondy, zpravidla minimálně 48 hodin po výkonu je možné sprchování. Po osprchování je nutno sondu a stomii důkladně vysušit. Po minimálně 2 týdnech, pokud je stomie zhojená a nedochází k únikům výživy je možné i koupání/plavání s překrytím stomie voděodolnou náplastí.

„Může dítě cvičit a sportovat?“

Pokud to zdravotní stav dovolí, je dobré provádět pravidelnou fyzickou aktivitu nebo přiměřeně cvičit. Nicméně je třeba sondu a kůži v jejím okolí co nejvíce chránit a vyvarovat se prudkým, náhlým pohybům, které by mohly vést k uvolnění sondy.

„Může se výživa do sondy ohřívat?“

Výživa podávaná sondou by měla mít v době podávání vždy pokojovou teplotu (20–30 °C). Studená výživa může vyvolat zažívací potíže nebo průjem. Pokud výživu do sondy příliš zahřejete (např. v horké vodě nebo mikrovlnné troubě), můžete ji tzv. „uvařit“, a tím snížíte její nutriční hodnotu. Výživu tedy prudce nezahřívejte. V případě potřeby ponechejte potřebné množství výživy při pokojové teplotě.

„Může dítě se sondou jet do zahraničí, například na dovolenou?“

Cestování může někomu připadat náročné, ale je možné. Vždy se poraďte s lékařem a zeptejte se ho, zda může dítě cestovat. Před cestou si nechte od lékaře vystavit stručnou lékařskou zprávu (nejlépe v angličtině), která bude potvrzovat nutnost užívání speciální výživy. Toto potvrzení budete potřebovat na letišti, když budete procházet bezpečnostní kontrolou. Vezměte si s sebou dostatečnou zásobu výživy, případně si ověřte, zda je váš typ výživy v daném místě dostupný.

„Jak nakládat se sondovou výživou a výživovými sety?“

Otevřený vak enterální výživy uchovávejte v lednici a spotřebujte do 24 hodin. Výživové sety jsou doporučeny výrobcem k podání výživy po dobu 24 hodin. Pokud používáte set déle než 24 hodin, může také dojít k prosakování výživy, nepřesnému dávkování, ucpaní či zavzdušnění setu. Prázdné vaky od výživy a použité sety zlikvidujte jako běžný domovní odpad.

„Bude mít dítě PEG zavedený už navždy?“

PEG nemusí představovat trvalé řešení výživy. Pokud se zdravotní stav dítěte zlepší a bude schopné plnohodnotně obnovit příjem stravy ústy, může lékař ve spolupráci s klinickým logopedem navrhnout odstranění PEG. PEG se obvykle odstraňuje pomocí gastrokopie.

Tento edukační materiál vznikl ve spolupráci s odbornou společností:

Sekce gastroenterologie,
hepatologie a výživy

a

Sekcia pediatickej
gastroenterológie, hepatológie
a výživy pri SGS

ZVLÁŠTNÍ PODĚKOVÁNÍ

Za metodické, odborné i praktické rady a významnou pomoc při tvorbě obsahu této brožury:

Prof. MUDr. Jiří Bronský, Ph.D.

Pediatrická klinika UK 2. LF a FN Motol, Praha

MUDr. Iveta Čierna, PhD.

Detská klinika LF UK a NÚDCH, Bratislava

doc. MUDr. Zuzana Havlíčková, PhD.

Klinika dětí a dorastu, UN Martin

MUDr. Miroslava Petrášová, PhD.

Klinika dětí a dorastu UPJŠ LF a DFN, Košice

Zpracované dle brožury PEG s úsměvem, na jejíž tvorbě se podíleli:

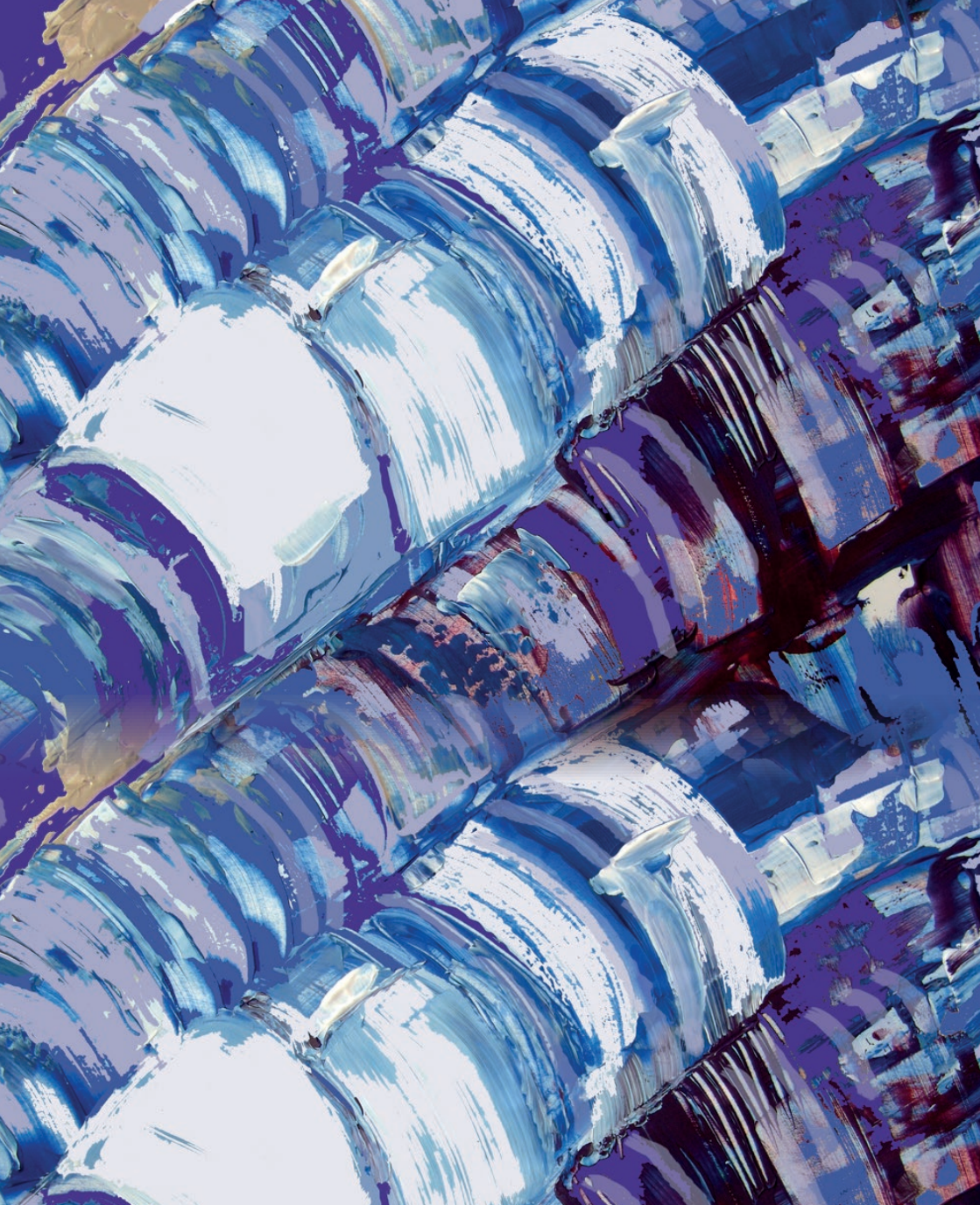
doc. MUDr. František Novák, Ph.D., Martina Horová a Mgr. Tomáš Glac

RADA NA ZÁVĚR:

Vždy se poraďte se svým lékařem, jak postupovat a co je pro Vaše dítě vhodné. Během hospitalizace se naučte zvládnutí techniky podávání výživy cestou PEG/PEJ za dohledu zdravotnického personálu. Vyžádejte si postupy a informace na pracovišti, kde Vám byla sonda zavedena. Před použitím zdravotnické pomůcky si vždy pečlivě přečtěte návod k použití a informace, které se vztahují k jejímu bezpečnému použití.

Doporučení a informace uvedené v této brožuře by Vám měly pomoci správně používat a pečovat o výživovou sondu. Nenahrazují rady lékaře nebo jiného odborníka ve zdravotnictví. Případné nejasnosti konzultujte s ošetřujícím lékařem.

BF312617 | Materiál je určen pacientům a rodičům dětských pacientů, kterým byla lékařem indikována sondová enterální výživa. Uvedený aplikačný materiál je určen pro podávání enterální výživy a patří mezi zdravotnické prostředky. Přípravky enterální výživy a aplikační materiál musí být používány pod dohledem lékaře nebo osoby kvalifikované v oblasti výživy, farmacie nebo péče o dítě.

Danone a. s. | V parku 2294/2 | 148 00 Praha 4 – Chodov

Infolinka: 800 110 001

 NUTRICIA
LIFE-TRANSFORMING NUTRITION